

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR.
IX-1007 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Šiuo metu pasaulyje stebimos vis naujos geopolitinės grėsmės, bei išiplieskiantys kariniai konfliktai. Rusijai pradėjus plataus masto karo veiksmus Ukrainoje, įvykus hibridinėms atakoms iš Baltarusijos pusės į Lietuvą, teroristinės grupuotės HAMAS įvykdžius stiprias žvalgybines galias turinčio Izraelio užpuolimą svarbu pergaltvoti, stiprinti ir spartinti Lietuvos pasirengimą atremti galimas grėsmes bei dar labiau įgalinti pilietiškai ir patriotiškai nusiteikusius piliečius prie to prisidėti.

Lietuvos šaulių sąjungos nariai ir kariai savanoriai yra svarbi šalies krašto apsaugos sistemos dalis. 2016 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusiomis Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pataisomis šauliams, ne jaunesniems kaip 18 metų, ir kariams savanoriams ar kito aktyviojo rezervo kariams, išlaikiusiems reikiamus egzaminus ir gavusiems leidimą turėti ginklą, leidžiama asmeninėmis lėšomis šaulio ar kario savanorio tarnybai B ir C kategorijų ginklus, jų šaudmenis ir taip prisidėti prie valstybės gynybinės galios stiprinimo. O 2022 m. Seimas pritarė Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimams (projektas Nr. XIVP-2179(2), nustatydamas, kad šauliai, kariai savanoriai ir profesinės tarnybos kariai gali įsigyti ir laikyti namuose A kategorijos ginklus. Tai leidžia ne tik taupyti valstybės biudžeto lėšas, bet ir pasikeitusios geopolitinės situacijos kontekste didina pasirengimą reaguoti į išskylančius iššūkius, kai reakcijos laikas tampa labai svarbiu veiksnium, atgrasančiu potencialų agresorių nuo karinės jėgos naudojimo šalies teritorijoje. Visgi nemažai daliai išvardintų asmenų, išlaidos įsigyjant ginklą, jo priedus, šaudmenis ar kitas reikiamas priemones yra labai didelės ir tai stabdo ginklo ar kitų priemonių įsigijimą.

Vertinant Lietuvos šaulių sąjungos ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų indėlį į šalies nacionalinio saugumo užtikrinimą ir suvokiant tolesnę būtinybę tobulinti šių subjektų veiklos teisinius pagrindus, atsižvelgiant į kintančius nacionalinio saugumo užtikrinimo poreikius ir siekiant skatinti šių struktūrų veiklą kaip vieną iš būdų Lietuvos Respublikos piliečiams pasirengti vykdyti savo konstitucinę teisę ir pareigą ginti Tėvynę (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas), parengtas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad šauliai ir kariai savanoriai ar kito aktyviojo rezervo kariai galėtų susigrąžinti gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) dalį už išlaidas, patirtas įsigyjant šaulio ar kario savanorio tarnybai B ir C kategorijų ginklus ir jų šaudmenis. Palengvintas ginklų įsigijimas minėtiems asmenims, kartu išlaikant visus galiojančius ginklų įsigijimo ir saugojimo reikalavimus, dar labiau prisidėtų prie valstybės gynybinių pajėgumų stiprinimo.

Pažymėtina, kad Įstatymo projektas atitinka Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą, kuriame aiškiai įtvirtinama, kad, „Lietuvos gynybinė galia grindžiama: Tautos apsisprendimu ir pasiryžimu priešintis kiekvienam užpuolikui; <...> kariuomenės ir jos aktyviojo rezervo parengtimi ir apginklavimu; piliečių pasirengimu visuotiniam ginkluotam ir neginkluotam pasipriešinimui bei pilietinei gynybai“ (7 skyrius, antras skirsnis), ir prisideda prie realaus šių nuostatų įgyvendinimo.

Įstatymo projektas atitinka ir Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje *formuojamą* oficialiąją konstitucinę *doktriną*. „Įstatymų leidėjas, įstatyme įtvirtinęs tokį kariuomenės organizavimo modelį, pagal kurį kariuomenė yra organizuojama profesinės ir savanorių karo tarnybos pagrindu, turi paisyti Konstitucijos nuostatų, *inter alia* Konstitucijos 139 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto imperatyvo, kad Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. Šiame kontekste pabrėžtina, kad profesinės ir savanorių karo tarnybos pagrindu organizuotos kariuomenės suformavimas nepaneigia piliečių konstitucinės priedermės ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo, kartu įstatymų leidėjas nėra atleidžiamas nuo pareigos nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos piliečius tinkamai parengti vykdyti šią konstitucinę priedermę.

<...> Be to, įstatymų leidėjas privalo nustatyti ir tokią teisinį reguliavimą, kuriuo būtų sudarytos teisinės prielaidos piliečius iš anksto tinkamai parengti tam, kad paskelbus mobilizaciją jie galėtų tinkamai vykdyti savo konstitucinę pareigą ginti valstybę. Taigi valstybėje turi būti ne tik reguliarioji kariuomenė, bet ir reikiamas skaičius ginti valstybę tinkamai parengtų piliečių“ (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

Pagal Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą, Lietuvos šaulių sąjungos nariai, kurie yra ne jaunesni kaip 18 metų, taip pat kariai savanoriai ar kito aktyviojo rezervo kariai, išlaikę egzaminą ir gavę leidimą, už asmenines lėšas gali įsigyti šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai A, B ir C kategorijų ginklus ir jų šaudmenis. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nustatytos nuolatinio Lietuvos gyventojo per mokestinį laikotarpį patirtų išlaidų rūšys, kurios gali būti atimamos iš apmokestinamųjų pajamų. Minėtos išlaidos už šių ginklų ir jiems skirtų šaudmenų, ginklų dalių ir priedėlių įsigijimą bei ginklų modernizavimą, o taip pat už už šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai kario saugos priemonių (neperšaunamų liemenių, balistinių (neperšaunamų) plokščių, šalmų), amunicijos liemenių, radijo ryšio priemonių, stebėjimo priemonių (žiūronų, naktinio matymo, termovizinių prietaisų), skraidančių stebėjimo ir žvalgybos prietaisų (bepiločių orlaivių (dronų), jų dalių ir priedėlių) įsigijimą negali būti atimamos iš gyventojo apmokestinamųjų pajamų, t. y. kad nuo šių išlaidų būtų galima susigrąžinti per mokestinį laikotarpį sumokėtą GPM dalį.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad iš pajamų gali būti atimamos per mokestinį laikotarpį patirtos nuolatinio Lietuvos gyventojo išlaidos už šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai A, B ir C kategorijų ginklų ir jiems skirtų šaudmenų, ginklų dalių ir priedėlių įsigijimą bei ginklų modernizavimą, o taip pat už už šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai kario saugos priemonių (neperšaunamų liemenių, balistinių (neperšaunamų) plokščių, šalmų), amunicijos liemenių, radijo ryšio priemonių, stebėjimo priemonių (žiūronų, naktinio matymo, termovizinių prietaisų), skraidančių stebėjimo ir žvalgybos prietaisų (bepiločių orlaivių (dronų), jų dalių ir priedėlių) įsigijimą, jei nuolatinis Lietuvos gyventojas yra Lietuvos šaulių sąjungos narys, karys savanoris ar kito aktyviojo rezervo karys ir atitinka Lietuvos Respublikos nustatytus šių kategorijų ar rūšių ginklų, šaudmenų įsigijimo ir turėjimo reikalavimus.

Siūloma, kad teikiamas Įstatymo projektas įsigaliotų 2024 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta?

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Įstatymui įgyvendinti Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Sunku prognozuoti kiek konkrečiai numaćius, kad iš apmokestinamųjų pajamų galėtų būti atimamos gyventojo patirtos išlaidos už šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai A, B ir C kategorijų ginklų, jiems skirtų šaudmenų, ginklų dalių ir priedėlių įsigijimą bei ginklų modernizavimą, o taip pat už už šaulio, kario savanorio ar kito aktyviojo rezervo kario tarnybai kario saugos priemonių (neperšaunamų liemenių, balistinių (neperšaunamų) plokščių, šalmų), amunicijos liemenių, radijo ryšio priemonių, stebėjimo priemonių (žiūronų, naktinio matymo, termovizinių prietaisų), skraidančių stebėjimo ir žvalgybos prietaisų (bepiločių orlaivių (dronų), jų dalių ir priedėlių) įsigijimą, jei nuolatinis gyventojas yra Lietuvos šaulių sąjungos narys, karys savanoris ar kito aktyviojo rezervo karys ir atitinka Lietuvos Respublikos nustatytus šių kategorijų ar rūšių ginklų, šaudmenų įsigijimo ir turėjimo reikalavimus, valstybės ir savivaldybių biudžetai per metus galėtų netekti lėšų, nes nežinoma, kiek asmenų realiai naudotųsi tokia lengvata. Tačiau siekiant kompensuoti galimus praradimus lygiagrečiai su šia įstatymo pataisa yra registruojamos Akcizų įstatymo pataisos, kuriomis siūloma šiek tiek daugiau nei suplanuota didinti akcizą tabako ir elektroninių cigarečių produktams bei alkoholiniams gėrimams. Šis padidinimas leistų surinkti papildomas pajamas į valstybės biudžetą ir amortizuoti netektis dėl šios lengvatos.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

„Pajamos“, „gyventojo patirtos išlaidos“, „šauliai“, „kariai savanoriai“, „A, B ir C kategorijų ginklai, jų šaudmenys“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia:
Seimo nariai